

Лекция № 2

БУКВИ И ЗВУКОВЕ // LETTERS AND SOUNDS

В български език има 30 букви и 45 звука. Буквите са подредени в азбука – Българска кирилица. Звуковете са основно два вида: гласни звукове и съгласни звукове.	There are 30 letters and 45 sounds in Bulgarian language. The letters are arranged in alphabet - Bulgarian Cyrillic. The sounds are basically two types: vowel sounds and consonant sounds.
---	---

Гласни звукове // Vowel sounds

В български език има 6 гласни звука. Всеки един от тях има няколко специфични артикулационни характеристики. Най-съществена характеристика е широчината на отваряне на устата при артикулирането на гласните. На базата на тази характеристика българските гласни се разделят по двойки на широки и тесни .	There are 6 vowel sounds in Bulgarian. Each of them has several specific articulatory and acoustic characteristics. The most important feature is the width of the mouth opening when articulating the vowels. Based on this characteristic, Bulgarian vowels are divided into pairs of wide and narrow .
---	---

ШИРОКИ ГЛАСНИ	ТЕСНИ ГЛАСНИ
а	ъ
о	у
е	и

Съгласни звукове // Consonant sounds

В български език има 39 съгласни звука. Всички те притежават сложни артикулационни и акустични характеристики. По-голямо значение има класификацията на съгласните звукове в две групи: твърди и меки & звучни и беззвучни .	There are 39 consonant sounds in Bulgarian. They all have complex articulatory and acoustic characteristics. Of greater importance is the classification of consonant sounds into two groups: hard and soft & sound and non-sound .
--	---

Твърди и меки съгласни звукове // Hard and soft consonant sounds

ТВЪРДИ	МЕКИ
Б	Б'
В	В'
Г	Г'
Д	Д'
Ж	--
ДЖ	--
З	З'
ДЗ	ДЗ'
К	К'
Л	Л'
М	М'
Н	Н'
П	П'
Р	Р'
С	С'
Т	Т'
Ф	Ф'
Х	Х'
Ц	Ц'
Ч	--
Ш	--

Виждале, че почти всички съгласни имат два начина за произношение – твърд и мек. Твърдо произношение имат съгласните, след които стоят гласните /а/, /ъ/, /о/, /у/, /е/, /и/. Например: **Варна, България, София, Турция, Плевен, Пловдив.**

Меко произношение имат съгласните, след които стоят Ю, Я и Ъ. Например: **бюро, меню, лято, нямам, асансьор, фризьор.**

Съгласните Ж, Ч, Ш и ДЖ са винаги с твърдо произношение и след тях на може да стоят Ю, Я и Ъ. Например: **жена, чаша, шал, Джовани.**

You can see that almost all consonants have two ways of pronunciation - hard and soft. The consonants have a hard pronunciation, followed by the vowels /a/, /ъ/, /o/, /y/, /e/, /и/. For example: **Варна, България, София, Турция, Плевен, Пловдив.**

The consonants have a soft pronunciation, followed by Ю, Я and Ъ. For example: **бюро, меню, лято, нямам, асансьор, фризьор.**

The consonants Ж, Ч, Ш and ДЖ are always with a hard pronunciation and cannot be followed by Ю, Я and Ъ. For example: **жена, чаша, шал, Джовани.**

Звучни и беззвучни съгласни звукове //

Sound and soundless consonant sounds

Звучните и беззвучните съгласни имат една и съща артикулационна характеристика. Единствената разлика между тях е в участието (при звучните) и неучастието (при беззвучните) на ларинкса.	Sound and soundless consonants have the same articulatory characteristic. The only difference between them is in the participation (in the sound) and non-participation (in the soundless) of the larynx.
--	---

Двойки съгласни звукове по признака „звучност – беззвучност“ //

Pairs of consonant sounds on the basis of "sound - soundlessness"

Звучни / sound	Беззвучни soundlessness
Б	П
В	Ф
Г	К
Д	Т
Ж	Ш
ДЖ	Ч
З	С
ДЗ	Ц
Р	--
Л	--
М	--
Н	--
Й	--
--	Х

Виждале, че повечето от съгласните образуват двойки по признака „звучност – беззвучност“. Този факт има значение за редица фонетични закони в българския език. Един от тях гласи, че в края на думата всички звучни съгласни се произнасят като беззвучни. Например: → → →	You can see that most of the consonants form pairs on the basis of "sound - soundless". This fact is important for a number of phonetic rules in Bulgarian language. One of them states that at the end of the word all sound consonants are pronounced as soundless consonants. For example: → → →
---	--

Б → П боб /боп/, джоб /джоп/, хляб /хляп/, зъб /зъп/, гардероб /гардероп/

В → Ф нов /ноф/, любов /любоф/, кръв /кръф/

Г → К бог /бок/, рог /рок/, дълг /дълък/

Д → Т град /грат/, млад /млат/, под /пот/

Ж → Ш мъж /мъш/, дръж /дръш/

З → С ориз /орис/

Някои особени случаи // Some special cases

1) Една буква → два звука Щ = /шт/ щипка, щъркел, поща, къща 2) Две букви → един звук ДЖ = /џ/ Джовани, Джон, Добруджа 3) Една буква → означава съчетание от мек съгласен звук + О ь = /'-о/ шофьор, бельо	1) One letter → two sounds Щ = /шт/ щипка, щъркел, поща, къща 2) Two letters → one sound ДЖ = /џ/ Джовани, Джон, Добруджа 4) One letter → means a combination of soft consonant sound + O ь = /'-о/ шофьор, бельо
--	---